

«Mottakernavn»

«Adresse»

«Postnr» «Poststed»

«Kontakt»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Harald Klæbo, 61 26 60 56

Melding om oppstart av verneprosess for Åkersvika naturreservat - kompensasjonareal for utbygging av dobbeltspor for jernbane gjennom Åkersvika naturreservat.

Statsforvalteren i Innlandet melder med dette oppstart av arbeid med utvidet vern av Åkersvika naturreservat i Stange og Hamar kommuner. Arealene som er foreslått som reservatutvidelser, er kompensasjonsarealer for arealer som enten er tapt permanent eller midlertidig ved utbygging av dobbeltspor for jernbane gjennom naturreservatet.

Hensikten med denne meldingen er å innhente synspunkter og sikre medvirkning tidlig i prosessen, før verneforslaget utarbeides og sendes på høring. Innspill på denne oppstarten sendes til oss innen 1. september 2024.

Melding om oppstart for utvidelser av Åkersvika naturreservat

I samsvar med § 42 i naturmangfoldloven melder vi med dette fra om at det nå startes en verneprosess for utvidelser av Åkersvika naturreservat. Arealene som er foreslått av Statsforvalteren går fram av Bane NORs kompensasjonsplan (mai 2023); *Utbygging av dobbeltspor over Åkersvika naturreservat – plan for avbøtende tiltak og økologisk kompensasjon.*

Hensikten med verneplanen er at arealer som kan tjene som økologisk kompensasjon for arealet som foreslås nedbygd i forbindelse med reguleringsplanen/framføringen av dobbeltsporet, skal gis en varig beskyttelse etter naturmangfoldloven. Den økologiske kompensasjonen skal følge de overordnede prinsippene for økologisk kompensasjon utgitt av Klima- og Miljødepartementet som ble vedlagt brev fra departementet av 8. mars 2022.

Behov for kompensasjonsarealer

De aktuelle arealene er (se vedlagte kart og tabell 1):

1. Arealene mellom Tjuvholmen og Nordsveodden vest og utenfor dagens reservatgrense.
2. Sandvika
3. Svartelva

Tabell 1. Foreslåtte/aktuelle utvidelsesområder av Åkersvika naturreservat. Se nærmere forklaring i tekst.

Område	Landareal	Vannareal	Kompensasjonsareal
Tjuvholmen-Nordsveodden	31,1 daa	1102,4 daa : 10	141,3 daa
Sandvika NØ	1,5 daa	-	1,5 daa
Svartelva ved Kurud mølle	27 daa	33,4 daa	60,4 daa
Sum	59,6 daa	143,6 daa	203,2 daa

Det permanente nye arealbeslaget for dobbeltsporet blir på ca. 25 daa. Det midlertidige arealbeslaget er på ca. 64 daa. Direkte arealbeslag gir behov for tre ganger så stort areal som kompensasjonsareal. Dette fordi en ikke finner arealer av tilsvarende kvalitet sammenlignet med det som vil gå tapt/bli nedbygd. Midlertidig arealbeslag er ganget opp med en faktor på to da det tar lang tid før arealet når sin opprinnelige kvalitet i våtmarks-økosystemet. Dette er de samme omregningsfaktorene som ble benyttet for kompensasjon for utbygging av E6 i Åkersvika naturreservat i 2016. Det er gjort visse fratrekk av behov for areal, fordi noe av eksisterende fylling tilbakeføres til natur, og som følge av andre kompenserende tiltak.

De store vannarealene vest for reservatet (Tjuvholmen/Nordsveodden), blir regnet som tellende areal på 1:10, da arealer som i store deler av året her ligger under vann er vurdert å ha lavere verdi som kompensasjon sett i forhold til verneformålet for Åkersvika naturreservat. Denne omregningen gjelder ikke vannarealene i Svartelva da disse er av mer direkte betydning for rødlistearter som edelkreps og storaure. Samlet arealbehov når alt dette summeres og regnes ut, er på 191 daa som kompensasjon. Dette gir en liten buffer på 12 daa i forhold til de arealer vi foreslår (jf. tabell 1). Det vises til selve kompensasjonsplanen for mer forklaring og utdypende vurderinger.

Det er vurdert en rekke områder i tillegg, men disse er forkastet da de bl.a. ligger for langt unna eksisterende reservat for å kunne fylle en økologisk funksjon.

Vernekvalitetene for de foreslåtte utvidelsesarealene

Nedenfor gis en kort beskrivelse av vernekvalitetene for de tre delområdene, og hva de vil tilføre det eksisterende vernet,

Tjuvholmen-Nordsveodden – arealene vest for dagens naturreservat

Området omfatter ytre deler av Åkersvika og vannarealer utenfor, totalt 1133,5 daa. Det meste av arealet består av ferskvannsbunn med grove sedimenter og noe bart fjell. Arealene nær elveutløpet er mer finstoffrike mudderbanker og innsjøbunn som blottlegges på lav vannstand.

I tillegg er det grunnlendt kalkmark på Tjuvholmen (VU i Norsk Rødliste), samt åpen flomskogmark (VU), høgstaudegråorskog m.fl. på Nordsveodden.

Dette området er et viktig rasteområde for fugl primært under vårtrekket. Hvilke deler av området de bruker varierer fra år til år avhengig av vannstand og isforhold. Tellingene har vist at området benyttes mye av vannfugler særlig i mars/april, når vannstanden i Mjøsa er lav. Flest fugler bruker de ytre delene tidlig på våren, da arealer lenger inn i deltaet er islagte. Samtidig er fordelingen av fugl i Åkersvika svært avhengig av vannstanden i Mjøsa. Når Mjøsa er på sitt laveste, er det blottlagte mudder- og grusbanker i dette området som benyttes som næringsområde. Innlemmelse av området vil gjøre at verneområdet får en mer naturlig avgrensning mot vest der en får med hele stranda på Tjuvholmen, samtidig som de ytre delene av Åkersvika har en del rastende vannfugl i perioder av året. Arealet vil inkludere en viktig lokalitet med åpen grunnlendt kalkmark på Tjuvholmen og områder med åpen flomfastmark med flere rødlistearter både ved Fredholm og på

Nordsveodden. Flommarkskogen på Nordsveodden vil med fri utvikling bli et supplement med strandskog langs Mjøsa av en annen karakter enn flomskogsmarkene i Svartelv- og Flagstadelvdeltaet. Alle disse naturtypene er rødlistet.

Sandvika

Her er det et lite, men verdifullt flommarksareal med forekomst av både rødlistede naturtyper og rødlistearter (ca. 1,5 daa). Åpen flomfastmark er rødlistet som nær truet (NT), mens kalkrik helofyttsump har status som sårbar (VU). Det vil generelt være av verdi å få innlemmet rødlistede naturtyper i eksisterende naturreservat.

Svartelva

Området omfatter Svartelva med kantsoner fra Nybrua og opp til ca. 500 meter ovenfor Kurud mølle, totalt ca. 60,4 daa. På nordsida av elva går det en liten kanal fra Kurud mølle. Denne er på utsiden av det tilbudte området, men grenser helt inntil. Flommarkskog på finmateriale dominerer langs begge elvebreddene og forekommer i varierende bredde. På elvesletter går flommarkskogen opptil 70 meter inn fra Svartelva. På korte strekninger finnes også et smalt belte med åpen flomfastmark.

Hele området ligger innenfor en naturtype A-lokalitet med viktig bekkedrag som går helt opp til Klevfoss. På denne strekningen vokser det bl.a. noe mandelpil (NT). Elvestrengen har en viktig funksjon for en rekke fiskearter (12 arter registrert) som lever hele eller deler av livet i elva. Elva er viktig gyteområde for storørret. Her finnes også edelkreps (EN) og en rekke arter av vårfluer, døgnfluer og steinfluer er kartlagt. En rekke fuglearter er knyttet til elva og dens kantsoner. Området vil styrke representasjonen av flere viktige naturtyper som gråor-heggeskog med innslag av rik sumpskog intakte og typer av leirflomskog.

Totalt areal som foreslås innlemmet i eksisterende reservat er på ca. 1195 daa, men reelt kompensasjonsareal utfra økologisk funksjonskvalitet blir ca. 203 daa jf. utregningsforklaringen ovenfor, se kartvedlegg. Verneform for tilleggsarealene er naturreservat (§ 37 i naturmangfoldloven). Dette innebærer et strengt vern med forbud mot fysiske inngrep og motorferdsel. Eventuell hogst vil bli regulert etter verneforskriftens som tidligere er praktisert ellers i reservatet. Tradisjonelt friluftsliv, fiske, bær- og sopplukking og beiting vil være tillatt innenfor de ferdselsrestriksjoner som verneforskriften for Åkersvika setter.

Vern av skog

Prinsippene for bruk av økologisk kompensasjon utgitt i mai 2019 av Regjeringen legger rammene ved inngrep i verneområder. Prinsippene slår blant annet fast at vern av areal med skog skal skje frivillig fra grunneierne. Kompensasjonsarealet i og langs *Svartelva* er på privat grunn med skog. Det har vært gjennomført en omfattende prosess med grunneierne i området i Svartelva sammen med grunneierens representant som har vært Glommen og Mjøsen Skog opp mot Bane NOR som utbygger av dobbeltsporet.

Det er fortsatt et arbeid igjen for å få på plass endelige avtale mellom partene om henholdsvis erstatning etter prinsippene for frivillig vern av skog og ytterligere kompensasjon for ulemper ved vernet, samt rundt vernebestemmelsene. Grunneierne har akseptert at det meldes om oppstart av verneplanarbeidet før avtalene formelt er skrevet under.

De øvrige arealer Nordsveodden/Tjuvholmen, og evt. Sandvika har ikke skog på privat grunn og her er det snakk om myndighetsstyrt vern. Når det gjelder Sandvika har vi fått en tilbakemelding fra grunneierne de ikke ønsker vern av dette arealet. Vi tar med oss dette innspillet videre i verneplanprosessen.

Revisjon av verneforskriften for Åkersvika naturreservat

I og med at arealet er foreslått endret, samt at flere grunneiendommer som følge av kompensasjonsvernet er foreslått innlemmet i verneområdet, vil verneforskriften revideres. Det er også behov for noen tillegg i dagens verneforskrift slik at igangværende bruk for grunneierne i Svartelva kan videreføres innenfor rammene av verneformålet.

Vi ser at trekkfuglenes bruk av Åkersvika som raste og hekkeområde over tid har endret seg. Trekkfuglene kommer tidligere, og vi ser behovet for å utvide det nåværende ferdselsforbudet i verneområdet for bedre å kunne ivareta områdets internasjonale betydning som raste- og hekkeområde for våtmarksfugl.

I praksis vil Statsforvalteren foreslå disse endringene:

1. Begrensingene for fiske vil gjelde fra 15. mars – 31. mai der det står 1. april – 31. mai i dagens forskrift (§ 4, pkt. b).
2. I forhold til regulering av motorferdsel vil vi foreslå samme tidsutvidelse for forbudet dvs. 15. mars – 31. mai (§ 5, pkt. b).
3. Likeledes foreslås at forbudet mot bruk av robåt, kano/kajakk osv. utvides til 15. mars – 31. oktober, samt at dette forbudet utvides til å gjelde bruk av modellbåter, modellfly og droner (se dagens § 5, pkt. c)
4. Vi vil foreslå at all ferdsel på tørrlagt innsjøbunn og mudderbanker i reservatet er forbudt i perioden 15. mars – 31. oktober. Det vil også bli foreslått båndtvang for hund i reservatet.
5. Vi ønsker også å se på en endring som i større grad skiller på at vedlikehold av eksisterende offentlige anlegg og innretninger kan skje uten søknad, men at vedlikehold som innebærer graving og fjerning av vegetasjon i reservatet er søknadspliktig.

Eksisterende verneforskrift er vedlagt.

I denne oppstartsmeldingen ønsker vi primært innspill på de vernearealer som er foreslått, herunder igangværende bruk som det bør bli tatt hensyn til videre i prosessen. Vi gjør likevel oppmerksom på at det er mulig å gi tilbakemeldinger på de forslag til forskriftsendringer som er nevnt ovenfor. Vi ønsker å gi mest mulig informasjon så tidlig som mulig i prosessen.

Prosess og framdrift

Det er Statsforvalteren, i nært samarbeid med de berørte grunneierne og andre rettighetshavere og deres organisasjoner, samt Bane NOR, som har utarbeidet et konkret verneforslag. Det konkrete verneforslaget planlegges sendt på høring høsten 2024. Høringsperioden blir på to måneder. Da vil det også legges ved et forslag til verneforskrift.

I samsvar med § 42 i naturmangfoldloven skal grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre gis en rimelig frist for å komme med innspill og merknader til planarbeidet og til denne oppstartsmeldingen før det utformes et verneforslag. Denne fristen settes til **1. september 2024**. Eventuelle innspill og merknader sendes til Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987, 2604 Lillehammer eller sfinpost@statsforvalteren.no. Planarbeidet vil bli kunngjort i lokalpressen. Saken vil også bli lagt ut på Statsforvalterens nettside statsforvalteren.no/in under *Høringer*.

Med hilsen

Vebjørn Knarrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Harald Klæbo
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Åkersvika-Sandvika komp.vern A4S oppstart
- 2 Åkersvika-Svartelva komp.vern A4L oppstart
- 3 Åkersvika-Tjuvh. Nordsveodden komp.vern A4S oppstart
- 4 Eksisterende verneforskrift 2016

Kopi til:

MILJØDIREKTORATET

Postboks 5672 Torgarden

7485

TRONDHEIM

Mottakerliste:

STANGE KOMMUNE

ÅKERSVIKVEGEN 30 AS

BANE NOR SF

HAMAR KOMMUNE

ESPERN EIENDOM AS

INNLANDET FYLKESKOMMUNE

STATENS VEGVESEN

MIDTSTRANDA EIENDOM INVEST AS

HÅKON BERGE

Ragni Johanne Berge

STANGE KOMMUNE

Cathrine Asbjørnsdatter Kielland

Halvor Chr Kielland-Gyrud

SANDVIKA VEL

Gunnar August Wedvik

Mai Britt Liland Wedvik

Gunnar August Wedvik

OTTESTAD ALDERSBOLIGER

UTSIKTEN BARNEHAGE OTTESTAD SA

Morten Ødegaard

Ingrid Nytun Christie

HIAS IKS

Ingeborg Dorthea Hagen

Eline Olderbakk

Liv Olderbakk

ERNSTSEN BYGG OG EIENDOM AS

Inger Synnøve Svånå

Randi Mælumsæter Øverby

Carl Ludvig Knoff

Shahram Kordestani
HJELLUMVEGEN VELFORENING
Atle Magnus Ruud
Martin Haug Sikveland
Ranja Kristin Allen
Tibor Biro
Connie Hornkvern
Hilma Abbasi Kord
Aniko Mária Medgyesi
Robert Haeseler
Lise-Lotte Lishaugen Holm
Vegard Berge Holm
Sanna Sundstrøm Andreassen
Glenn Gulbrandsen
Mira Ingeborg Møen
Geir Ivar Skjjevdal
Lars Tollef Steen
Erik Danielsen
Hanne Bjørnerud
Robin Jensen Sandlie
Håkon Berge
Per Trygve Steenberg
Raman Deep Singh
Tore Ketil Stårvik
RESIDENTIAL AS
Camilla Holme Jessen Bjerkeli
John Evora Bjerkeli
Hilde Tandberg Diesen
Signe Louise Berthelsen
Hanne Lillebo
Sunniva Sigfreds
Robert Refsahl
Hans Olav Wedvik
Jon Mælumsæter
WETTEN BÅRD
Wedel Jarlsberg Birgit
Astrid Christiane Holm Hermansen
Marit Bergljot Løvsletten
Ellen Merete Hveberg
ÅKER GÅRD EIENDOM AS
Jorunn Gaukerud Furulund
Blerim Maliqi
Arild Libekk
ELVIA AS AVD HAMAR
BIRDLIFE AVDELING HEDMARK
HAMAR ROKLUB 1881
HAMAR FISKERFORENING
STANGE JEGER OG FISKERFORENING
HAMAR OG HEDEMARKEN TURISTFORENING
HAMAR OLYMPISKE ANLEGG AS

NYE VEIER AS AVD PROSJEKTKONTOR LILLEHAMMER
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV (FNF) INNLANDET 6
Ingeborg Dorthea Hagen
ÅKERSVIKVEGEN 30 AS
FINANS-KJØP AS
Wedel Jarlsberg Birgit
Shahram Kordestani
STIFTELSEN NORSK UTVANDRERMUSEUM OG FORSKNINGSSENTER
OLAV FINSTAD EIENDOM AS
Lars-M Skatvedt-Hansen
Christoph J Aanerud
Martha Wolde Feleke
Sirak Yeshe Waho
Ellen Merete Hveberg
John Evora Bjerkeli
Vidar Edvardsen
Wedel Jarlsberg Nanna
Ingrid Nytun Christie
Amund Nordli Tofastrud
Johan Christopher Skattum
Randi Jensen Tveter
SYKEHUSET INNLANDET HF
Erik Ingvoldstad